

Opbrengstgericht leiderschap

Opbrengstgericht werken (OGW) is het systematisch en doelgericht werken aan het maximaliseren van prestaties. De uitkomsten van onderzoek van de resultaten van leerlingen direct worden benut voor de planning en de inrichting van het onderwijs. Uit onderzoek blijkt dat leiderschap een noodzakelijke voorwaarde is voor succesvolle verbetering van de prestaties van leerlingen. De kwaliteit van het leiderschap is hiervoor de belangrijkste factor binnen de school na de kwaliteit van het lesgeven.

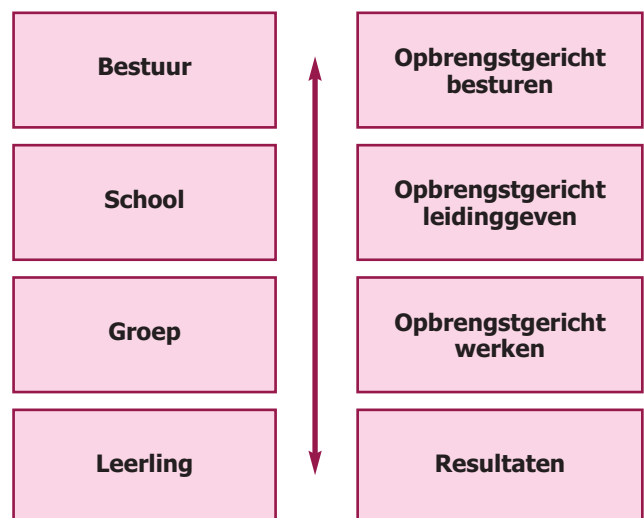
Opbrengstgericht leiderschap kenmerkt zich door een sterke gerichtheid op het verbeteren van de leerlingresultaten, van de instructie en van het leren van de leerlingen.

Opbrengstgericht leiderschap als schakel voor betere resultaten

Opbrengstgericht werken veronderstelt dat op alle niveaus van de organisatie gegevens over de leeropbrengsten worden benut om beslissingen te nemen over het onderwijs en de school:

- Op het niveau van het bestuur worden op bovenschools niveau beslissingen genomen over strategie, middelen, resultaatafspraken en kwaliteitszorg. De kwaliteitskaarten 'Placemat Opbrengstgericht besturen' en 'Scan opbrengstgericht besturen' kunnen helpen om het gesprek op bestuursniveau te voeren.
- Op het niveau van de school nemen schoolleiders beslissingen over schoolontwikkeling, organisatie, de inzet van middelen en personeel en kwaliteitszorg.

- Op het niveau van de groep worden door leraren dagelijks beslissingen genomen over de inrichting en vormgeving van het onderwijs met als doel de resultaten te verbeteren. Opbrengstgerichte schoolleiders vormen een cruciale schakel tussen opbrengstgericht besturen en opbrengstgericht werken in de groepen. Zij zijn bij uitstek de 'change agents' om opbrengstgericht werken te realiseren.

Kenmerken van opbrengstgericht leiderschap

Opbrengstgerichte schoolleiders hebben hun focus gericht op het verbeteren van de leerlingresultaten, van de instructie en van het leren van de leerlingen.

Heeft een heldere visie en stelt ambitieuze doelen

Een opbrengstgericht schoolleider heeft een heldere visie op de toekomst van de school en op wat de school met leerlingen wil bereiken. Hij* is zich bewust dat betrokkenen in een keten werken, waarvan de schakels elkaar versterken: leraar, school, bestuur. In zijn visie staat het verhogen van de leerresultaten op het terrein van de basisvaardigheden van leerlingen centraal. Hij promoot effectieve instructie, is nadrukkelijk betrokken bij het primaire proces in de groepen en legt in de schoolontwikkeling prioriteit bij de basisvaardigheden. Een opbrengstgericht schoolleider vertaalt de doelen van het bestuur in ambitieuze en meetbare doelen voor de eigen school.

Heeft kennis om opbrengstgericht leiding te geven aan zijn team

Een opbrengstgericht schoolleider kent zijn zaakjes en heeft kennis van factoren die op het niveau van de school, de groep en de leraar de leerlingresultaten positief beïnvloeden. Hij kent de kenmerken van de leerlingpopulatie van de school en de kwaliteit van de leraren en hun ontwikkelingsmogelijkheden.

Volgt en evalueert de vooruitgang planmatig

Een opbrengstgericht schoolleider volgt de resultaten van de leerlingen systematisch. Hij hanteert de PDCAcyclus op alle niveaus in zijn planmatig handelen.

* Waar verder sprake is van 'hij' wordt ook 'zij' bedoeld.

Geeft leiding aan een onderzoeksmatige cultuur

Een opbrengstgericht schoolleider organiseert, stimuleert en bewaakt een onderzoeksmatige, lerende cultuur in de school. Een dergelijke cultuur wordt gekenmerkt door handelen op basis van het verzamelen en analyseren van data. Op basis daarvan worden interventies bepaald en het beleid vormgegeven.

Zorgt ervoor dat leraren hun werk goed kunnen doen

Een opbrengstgericht schoolleider maakt het voor leraren mogelijk dat zij gericht zijn op het onderwijs in de basisvaardigheden. Druk op het curriculum en de onderwijstijd door extra vragen die op de school afkomen wordt voorkomen.

Bewaakt de samenhang en kwaliteit

Een opbrengstgericht schoolleider bewaakt de kwaliteit, niet alleen van de leerresultaten maar vooral ook van het onderwijsleerproces.

Test u zelf!

Zijn de voorwaarden voor opbrengstgericht leiderschap op uw school in voldoende mate aanwezig?

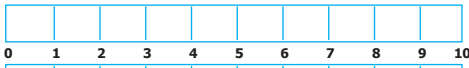

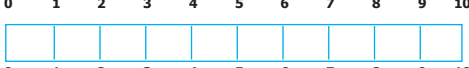

En waar zijn nog verbeteringen mogelijk?

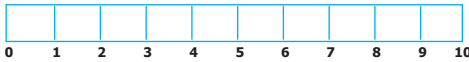
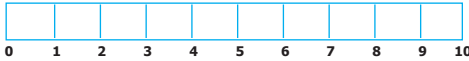

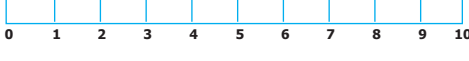
Test u zelf of vraag anderen (bestuur of teamleden) om 360°-feedback.

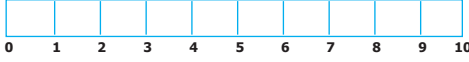

Waar staat u?	Wij staan aan het begin	Hebben wij gerealiseerd	Ontwikkelpunt
<i>Ik heb een heldere visie en stel ambitieuze doelen. Ik ...</i>			
stel het verhogen van de leerresultaten centraal in het schoolbeleid;	☐	☐	☐
hanteer hoge normen voor de leerresultaten in de diverse groepen;	☐	☐	☐
ben duidelijk in het 'wat' (de te bereiken doelen) en geef leraren ruimte in het 'hoe';	☐	☐	☐
zorg voor doorgaande leerlijnen voor taal, lezen en rekenen/wiskunde;	☐	☐	☐
leg prioriteit bij de kwaliteit van het lesgeven en leren en draag dit uit;	☐	☐	☐
promoot effectieve instructie als methode om hoge resultaten te bereiken;	☐	☐	☐
zet onderwijs in de basisvaardigheden elke teamvergadering op de agenda.	☐	☐	☐

Waar staat u?	Wij staan aan het begin	Hebben wij gerealiseerd	Ontwikkelpunt
<i>Ik heb kennis om opbrengstgericht leiding te geven aan mijn team. Ik...</i>			
ken de normen die de inspectie gebruikt bij het beoordelen van de resultaten;	☐	☐	☐
ken de landelijke kengetallen uit onderzoek naar taal, lezen en rekenen/wiskunde;	☐	☐	☐
ben op de hoogte van effectieve aanpakken voor taal, lezen en rekenen/wiskunde;	☐	☐	☐
weet welke kenmerken de leerlingen in de diverse groepen hebben;	☐	☐	☐
ken de sterke en zwakke kanten van mijn leraren;	☐	☐	☐
heb kennis van veranderingsprocessen en hoe planmatig gewerkt kan worden aan verbetering van de leerresultaten;	☐	☐	☐
weet hoe de resultaten in de school kunnen worden verbeterd.	☐	☐	☐

Waar staat u?	Wij staan aan het begin 	Hebben wij gerealiseerd	Ontwikkel-punt
Ik monitor en evalueer de vooruitgang planmatig. Ik....			
breng de resultaten van groepen en van de school twee maal per jaar in beeld (of laat dit doen);			☐
maak trendanalyses van groepen en van de school (of laat dit doen);			☐
werk daarbij systematisch (formuleren beoogde resultaten, meten resultaten, analyseren resultaten, vaststellen interventies, evalueren effecten);			☐
breng alle mogelijke verklaringen voor de bereikte resultaten in discussie (doelen, kwaliteit methoden, differentiatie-model, kwaliteit instructie, onderwijstijd, vroegtijdig signaleren);			☐
bewaak het planmatig werken op basis van groepsplannen en handelingsplannen.			☐

Waar staat u?	Wij staan aan het begin 	Hebben wij gerealiseerd	Ontwikkel-punt
Ik geef leiding aan een lerende cultuur op grond van leerlingresultaten. Ik....			
werk met mijn team aan het verbeteren van de resultaten (gezamenlijk verantwoordelijk);			☐
voer het overleg met mijn team op basis van data en analyses;			☐
kom tot besluitvorming met mijn team op basis van het gebruik van data en analyses;			☐
ga uit van gegevens, feiten en verklarende factoren;			☐
geef leiding met vragen, niet met antwoorden;			☐
zoek naar oorzaken voor achterblijvende resultaten, niet naar schuldigen;			☐
gebruik de dialoog bij het zoeken van oplossingen en gebruik geen dwang;			☐
maak heldere werkafspraken wie wat, wanneer en hoe doet.			☐

Waar staat u?	Wij staan aan het begin 	Hebben wij gerealiseerd	Ontwikkel-punt
Ik zorg ervoor dat leraren hun werk goed kunnen doen. Ik			
maak leraren eigenaar van onderwijs met hoge opbrengsten;			☐
bespreek met leraren de factoren die de resultaten van de groep beïnvloeden en zoek samen oplossingen;			☐
organiseer ondersteuning en hulp voor leraren die dat nodig hebben;			☐
zet middelen gericht in voor verbetering van het onderwijsleerproces (doel stuurt middelen);			☐
zorg ervoor dat er voldoende onderwijstijd voor de basisvaardigheden wordt gepland en dat de tijd optimaal wordt benut;			☐
bescherm leraren voor zaken die extra onderwijstijd vragen en bewaak ongewenste druk op het curriculum;			☐
versterk het functioneren van leraren door scholing, netwerkvorming en intervisie/supervisie.			☐

Waar staat u?	Wij staan aan het begin 	Hebben wij gerealiseerd	Ontwikkel-punt
Ik bewaak de samenhang en kwaliteit. Ik.....			
voer resultaatgerichte gesprekken met leraren aan de hand van bereikte resultaten;			☐
wijs gericht groepen aan leraren toe (op basis van onderwijsbehoeften van de groep en de kwaliteit van de leraar);			☐
heb kwaliteitscriteria voor een goed onderwijsleerproces vastgesteld op basis van OGW;			☐
bezoek jaarlijks alle leraren en verricht systematisch observatie van de kwaliteit van het onderwijsleerproces;			☐
hanteer een early warningsysteem om kwaliteitsproblemen vroegtijdig te signaleren;			☐
informeer mijn bestuur tijdig en volledig over de bereikte resultaten en onze plannen tot verbetering en borging;			☐
informeer onze ouders tijdig en volledig over de bereikte resultaten en onze plannen tot verbetering en borging.			☐

Colofon

De Kwaliteitskaart Opbrengstgericht leiderschap is samengesteld door Petra Heegsma en Cor Hoffmans (H&H) en is een uitgave van School aan Zet. Voor vragen rond deze kwaliteitskaart kunt u contact opnemen met Jos van der Pluijm, School aan Zet, secretariaat@schoolaanzet.nl.

KKOL138

© Buiten het downloaden zijn alle rechten op dit product voorbehouden aan:

Postbus 556, 2501 CN Den Haag
e-mail: secretariaat@schoolaanzet.nl
www.schoolaanzet.nl

KWALITEITSKAART